

(Политика, 14.1.2010)

Плурализација – уместо сингуларизације – спољне и безбедносне политике спада у „интелигентну моћ” мале државе. Недавно сам о томе између осталог написао и ово: „На Западу има моћних кругова који се надају да ће Србија корак по корак ићи много даље од Партнерства за мир прећутно постајући барем фактички део НАТО. Да тамошњи пријатељи, непријатеље нећу ни да помињем, не би и даље били у недоумици, можда би било упутно да наши грађани што пре референдумом одлуче да ли и даље подржавају или одбацују Декларацију Народне скупштине Србије о 'војној неутралности' једногласно усвојену 26. децембра 2007” („Суд не може против Резолуције СБ УН“, „Политика“ 26. децембра).

Пре неколико година био ми је прилично убедљив аргумент према коме треба да се што више вежемо за НАТО, ако мора и пуноправним чланством, да не бисмо ускоро били опасно окружени државама које су његови чланови. Међутим, тај разлог ми поодавно више не изгледа уверљив јер не видим ко би нас ван тог будућег околног војног прстена напао, а не верујем ни да би то НАТО учинио зато што не желимо да се „учланимо“.

То поготово не сматрам реалном опасношћу откад је председник САД Барак Обама изјавио: „Америка неће никад наметати безбедносни аранжман ниједној земљи. Да би било која земља, примерице, постала члан организације какав је НАТО, већина њеног народа мора да одлучи да то учини; да предузме реформе; она мора да буде у стању да допринесе мисији тог савеза. Дозволите ми да будем јасан: НАТО треба да тежи сарадњи са Русијом а не конфронтацији са њом.” (Из говора дипломцима Нове економске школе у Москви, 7. јула 2009. године.) А ваља се сетити и поруке Андерса Фога Расмунсена, генералног секретара НАТО: „Поздрављам кораке које је Србија недавно предузела како би побољшала сарадњу са НАТО, а на грађанима Србије је да одлуче да ли је чланство у нашем савезу од користи за Србију” (14. децембра 2009. године).

Ваља подсетити да је меродавно политичко, правно и морално изјашњавање наших грађана за „војну неутралност“ досад обављено само посредно кроз Народну скупштину (њу стално потврђују и истраживања јавног мњења). Такође треба истаћи да би без сумње било најдемократскије да се тај став провери путем њиховог непосредног

одлучивања.

Ево шта је о томе по ко зна који пут изјавио председник Србије Борис Тадић (према Танјугу одговарајући 29. децембра 2009. на РТС-у на питања грађана): „Говорећи о НАТО, Тадић је рекао да референдум о чланству у алијанси није императив, али је његов политички став да се референдум мора одржати. Велико је питање да ли ће Србија икада организовати референдум на тему уласка у НАТО, рекао је Тадић и подсетио да постоји скупштинска резолуција о војној неутралности Србије. Интеграција у НАТО, како је нагласио Тадић, није на дневном реду и није услов за улазак у Европску унију.“

Пледирајући за отварање јавне расправе као припреме за референдум, расправе која је неопходна и стога што неке разлике у изјавама наших званичника изазивају забуну, желим да се у њу унапред укључим и овако:

Евентуалним „учлањењем“ у НАТО само бисмо ометали темељно преиспитивање његове улоге и побољшање његових односа са Русијом. Зато ваља да се заложимо и за конструктиван приступ руској иницијативи за нови међународни уговор о безбедности.

А да НАТО често не зна ни шта би са собом, видело се по томе што је проширење своје улоге потражио у „хуманитарном“ нападу на једну „моћну“ Србију (и Црну Гору). Као земља која толико држи до своје независности и достојанства, ми треба да се ограничимо на билатералну војну сарадњу са САД, Русијом, земљама ЕУ, Кином, Индијом...

Сасвим нам је довољно Партнерство за мир са НАТО. Ако бисмо постали чланица НАТО, не бисмо могли да задржимо тесне везе ни са врло бројном и значајном групацијом „несврстаних земаља“. А не бисмо очували ни углед земље која принципијелно учествује у мировним мисијама УН.

У мере за изградњу и њиховог међусобног поверења спадала би сигурно и јавна сагласност САД и Русије да ће поштовати одлуку Србије да остане ван војних савеза. Зашто на то не би пристале и САД ако већ, како веле њихови званичници, хоће да „ресетују“ односе са Србијом! Био би то леп пример и за остале случајеве где постоји такмичење САД и Русије за војни утицај.

Плурализација – уместо сингуларизације – спољне и безбедносне политике спада у „интелигентну моћ“ мале државе, поготово Србије у којој већински народ себе традиционално схвата као „великомали народ“ (мој израз). Та мноштвеност усмерености (која је заменила јединост карактеристичну за прве досовске године после преврата 2000) представља реакцију и на огромну промену у међународној констелацији моћи коју највише карактеришу сусретне транзиције САД и Русије. САД се налазе у прелазу од хибриличног осећања и понашања као да су „суперсила“ (и то једина) до увиђања и делања да су тек једна од велесила (додуше у неким областима моћнија од осталих). А Русија у прелазу од депресивног самоосећања и понашања као да је мала сила, до саморазумевања и делања као велесиле.